

Dokument ze zasedání

A8-00370/2016

6.12.2016

ZPRÁVA

obsahující doporučení Komisi o přeshraničních aspektech osvojení
(2015/2086(INL))

Výbor pro právní záležitosti

Zpravodaj: Tadeusz Zwiefka

(Podnět – článek 46 jednacího řádu)

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU.....	3
PŘÍLOHA K NÁVRHU USNESENÍ: PODROBNÁ DOPORUČENÍ K NAŘÍZENÍ RADY O PŘESHRANIČNÍM UZNÁVÁNÍ ROZHODNUTÍ O OSVOJENÍ.....	10
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	21
STANOVISKO PETIČNÍHO VÝBORU	23
VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU.....	28

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

obsahující doporučení Komisi o přeshraničních aspektech osvojení (2015/2086(INL))

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 225 Smlouvy o fungování Evropské unie,
- s ohledem na čl. 67 odst. 4 a čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie,
- s ohledem na Úmluvu OSN o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989, a zejména na články 7, 21 a 35 této úmluvy,
- s ohledem na článek 2 Opčního protokolu k Úmluvě OSN o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii ze dne 25. května 2000,
- s ohledem na Vídeňskou úmluvu o konzulárních stycích ze dne 24. dubna 1963,
- s ohledem na Úmluvu o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení podepsanou v Haagu dne 29. května 1993,
- s ohledem na tematickou zprávu komisaře Rady Evropy pro lidská práva na téma „osvojování dětí: hledisko lidských práv“, která byla zveřejněna dne 28. dubna 2011,
- s ohledem na články 46 a 52 jednacího řádu,
- s ohledem na zprávu Výboru pro právní záležitosti a stanovisko Petičního výboru (A8-00370/2016),

Společné minimální standardy pro osvojení

- A. vzhledem k tomu, že je klíčové, aby byla veškerá rozhodnutí v oblasti osvojení přijímána v souladu se zásadami nejvlastnějšího zájmu dítěte a zákazu diskriminace a s úctou k jeho základním právům;
- B. vzhledem k tomu, že účelem osvojení není poskytnout dospělým právo na dítě, ale poskytnout dítěti stabilní, milující a pečující prostředí, v němž bude vyrůstat a může se harmonicky rozvíjet;
- C. vzhledem k tomu, že řízení o osvojení se týká dětí, které v době podání žádosti o osvojení nedosáhly 18 let nebo věku plnoletosti ve své zemi původu;
- D. vzhledem k tomu, že musí být nastolena řádná rovnováha mezi právem osvojeného dítěte poznat svou skutečnou identitu a právem biologických rodičů na ochranu jejich vlastní identity;
- E. vzhledem k tomu, že příslušné orgány by neměly nikdy zaujímat stanovisko, podle něž je ekonomická situace biologických rodičů sama o sobě základem a odůvodněním zbavení rodičovské odpovědnosti a poskytnutí dítěte k osvojení;

- F. vzhledem k tomu, že řízení o osvojení by nemělo být zahájeno před konečným rozhodnutím zbavujícím biologické rodiče rodičovské odpovědnosti, přičemž tito rodiče již měli příležitost vyčerpat veškeré právní opravné prostředky proti tomuto rozhodnutí; vzhledem k tomu, že ostatní členské státy mohou odepřít uznání rozhodnutí o osvojení, které bylo vydáno bez uplatnění těchto procesních záruk;
- G. vzhledem k tomu, že větší účinnost a transparentnost umožní zdokonalit vnitrostátní postupy osvojení a mohla by také usnadnit mezinárodní osvojení, což by mohlo zvýšit počet dětí, které jsou adoptovány; vzhledem k tomu, že dodržování článku 21 Úmluvy OSN o právech dítěte, již ratifikovaly všechny členské státy, by v tomto ohledu mělo být hlavním výchozím bodem pro veškeré postupy, opatření a strategie týkající se osvojení v přeshraničním kontextu, přičemž se dodržuje nejvlastnější zájem dítěte;
- H. vzhledem k tomu, že by mělo být učiněno více konkrétních kroků na předcházení tomu, aby byli budoucí rodiče, kteří si přejí adoptovat, vykořisťováni bezskrupulózními organizacemi, jež hrají úlohu prostředníků, a že je proto i v této oblasti nezbytné posílit spolupráci v boji proti zločinu a korupci v EU;
- I. vzhledem k tomu, že kdykoli je to možné, je třeba podporovat umístění sourozenců do stejné osvojitelské rodiny, aby se zabránilo dalšímu traumatu z odloučení;

Mezinárodní osvojení podle Haagské úmluvy z roku 1993

- J. vzhledem k tomu, že Haagská úmluva ze dne 29. května 1993 o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, již ratifikovaly všechny členské státy, nabízí systém správních spolupráce a uznávání mezinárodních osvojení, tj. osvojení, u nichž adoptující osoby a dítě nebo děti nemají obvyklé místo pobytu ve stejné zemi;
- K. vzhledem k tomu, že Haagská úmluva stanoví, že uznání mezinárodních osvojení je ve všech signatářských státech automatické, aniž by bylo pro nabytí účinnosti tohoto uznání třeba uplatnit jakýkoli specifický postup;
- L. vzhledem k tomu, že podle Haagské úmluvy může být uznání odepřeno jedině v případě, že je osvojení zjevně v rozporu s veřejným pořádkem dotčeného státu, s přihlédnutím k nejvlastnějším zájmům dítěte;

Justiční spolupráce v občanských věcech v oblasti osvojení

- M. vzhledem k tomu, že soudní vzdělávání v nejširším smyslu slova je klíčem pro vzájemnou důvěru ve všech oblastech práva, včetně právní úpravy osvojení; vzhledem k tomu, že stávající programy EU v oblasti soudního vzdělávání a podpora poskytovaná Evropské justiční síti by proto měly věnovat větší pozornost specializovaným soudům, jako jsou např. soudy zaměřující se na rodinné právo a soudy pro mladistvé;
- N. vzhledem k tomu, že by se měl zlepšit přístup občanů ke komplexním informacím o právních a procesních aspektech domácích osvojení v členských státech; vzhledem k tomu, že v této souvislosti by měl být portál e-justice rozšířen;
- O. vzhledem k tomu, že spolupráce v rámci Evropské sítě veřejných ochránců práv dětí (ENOC) byla zavedena v roce 1997 a že evropsští ochránci práv dětí by měli být

vybízení k prohlubování spolupráce a koordinace v rámci tohoto fóra; vzhledem k tomu, že úsilí v tomto směru by mohlo zahrnovat jejich zapojení do stávajících projektů soudního vzdělávání, které financuje Evropská unie;

- P. vzhledem k tomu, že by měl být proveden hloubkový rozbor, neboť je třeba učinit více pro předcházení přeshraničnímu obchodování s dětmi pro účely osvojení a boj proti němu a pro zdokonalení náležitého a účinného provádění stávajících pravidel a pokynů v oblasti boje proti obchodování s dětmi; vzhledem k tomu, že je proto i v této oblasti nezbytné posílit spolupráci v boji proti zločinu a korupci v EU s cílem předcházet únosům a prodeji dětí a obchodování s nimi;

Přeshraniční uznávání vnitrostátních rozhodnutí o osvojení

- Q. vzhledem k tomu, že zásada vzájemné důvěry mezi členskými státy má v právu Unie zásadní význam, protože umožňuje vytvoření a zachování oblastí bez vnitřních hranic; vzhledem k tomu, že zásada vzájemného uznávání, která spočívá na vzájemné důvěře, ukládá členským státům povinnost přijmout opatření vyplývající z rozsudku nebo rozhodnutí vydaných v jiném členském státě;
- R. vzhledem k tomu, že v členských státech navzdory stávajícím mezinárodním předpisům doposud existují rozdílné pohledy na zásady, jimiž by se měl řídit proces osvojení, a rozdílný přístup k řízení o osvojení a právním účinkům procesu osvojení;
- S. vzhledem k tomu, že Evropská unie má pravomoc pro přijímání opatření s cílem posílit justiční spolupráci mezi členskými státy, která nemají dopady na vnitrostátní rodinné právo, a to včetně oblasti osvojení;
- T. vzhledem k tomu, že výjimky na základě veřejného pořádku slouží k ochraně identity členských států, která se odráží v hmotněprávních ustanoveních rodinného práva členských států;
- U. vzhledem k tomu, že v současnosti neexistují žádná evropská ustanovení pro uznávání (automatické či nikoli) vnitrostátních rozhodnutí o osvojení, tj. rozhodnutí týkajících se osvojení, která jsou prováděna uvnitř daného členského státu;
- V. vzhledem k tomu, že neexistence takovýchto ustanovení vytváří značné problémy pro evropské rodiny, které se přestěhují do jiného členského státu poté, co si osvojily dítě, neboť toto osvojení nemusí být uznáno, což znamená, že rodiče mohou čelit obtížím při zákonném výkonu své rodičovské odpovědnosti a finančním potížím v souvislosti s různými poplatky požadovanými v této oblasti;
- W. vzhledem k tomu, že neexistence takovýchto ustanovení tudíž ohrožuje právo dětí na stabilní a trvalou rodinu;
- X. vzhledem k tomu, že v současné době může dojít k tomu, že rodiče, kteří se stěhují do jiného členského státu, budou muset projít specifickými vnitrostátními postupy uznávání nebo si dokonce dítě opětovně osvojit, což vytváří značnou právní nejistotu;
- Y. vzhledem k tomu, že stávající situace může působit závažné problémy a bránit rodinám v plnohodnotném výkonu jejich práva na volný pohyb;

- Z. vzhledem k tomu, že může být třeba přezkoumat a posoudit celkovou situaci prostřednictvím konzultace mezi příslušnými orgány členských států;
- AA. vzhledem k tomu, že nařízení Brusel II neřeší otázku uznávání rozhodnutí o osvojení a zabývá se pouze rodičovskou odpovědností;
- AB. vzhledem k tomu, že by měla být přezkoumána možnost přijmout právní předpis, který by zavedl automatické uznávání vnitrostátního rozhodnutí o osvojení vydaného v jednom členském státě v jiném členském státě, za předpokladu, že bude zajištěno bezvýhradné respektování vnitrostátních ustanovení o veřejném pořádku a budou dodrženy zásady subsidiarity a proporcionality;
- AC. vzhledem k tomu, že takový právní předpis by doplňoval stávající nařízení Rady (ES) č. 2201/2003¹ (Brusel IIa) o otázkách soudní příslušnosti a rodičovské zodpovědnosti a překlenul by stávající mezeru ve věci uznávání osvojení, jak je stanoveno v rámci mezinárodního práva (Haagská úmluva z roku 1993);

Společné minimální standardy pro osvojení

1. vyzývá orgány členských států, aby v otázkách osvojení přijímaly veškerá rozhodnutí s přihlédnutím k nejvladnějšímu zájmu dítěte, dodržovaly přitom jeho základní práva a vždy zohledňovaly konkrétní okolnosti daného případu;
2. zdůrazňuje, že děti, které byly dány k adopci, by neměly být v žádném případě vnímány jako majetek státu, ale jako samostatné osobnosti s mezinárodně uznávanými základními právy;
3. zdůrazňuje, že každý případ osvojení je odlišný a musí být vyhodnocován na základě svých specifických okolností;
4. domnívá se, že v případech osvojení s přeshraničními prvky by měly být zohledněny kulturní a jazykové zvyklosti dítěte a v rámci možností by měly být také respektovány;
5. domnívá se, že v rámci řízení o osvojení by dítěti mělo být vždy umožněno být vyslechnuto, aniž by bylo vystaveno tlaku, a vyjádřit svůj názor ohledně tohoto postupu osvojení, s přihlédnutím k jeho věku a vyspělosti; domnívá se proto, že je zásadní vždy, kdy je to možné, a bez ohledu na věk dítěte usilovat o získání jeho souhlasu s osvojením; v tomto ohledu vyzývá k tomu, aby se věnovala zvláštní pozornost malým dětem a kojencům, kteří nemohou být vyslechnuti;
6. domnívá se, že by nemělo být přijímáno žádné rozhodnutí o osvojení předtím, než byli vyslechnuti biologičtí rodiče, byly případně vyčerpány všechny právní opravné prostředky ve věci jejich rodičovské odpovědnosti a jejich zbavení této odpovědnosti bylo konečné; vyzývá proto orgány členských států, aby v době, než jsou vyčerpány všechny právní opravné prostředky, a v průběhu celého soudního řízení o osvojení byla uplatňována veškerá opatření nezbytná pro blaho dítěte a aby mu byla poskytována ochrana a péče, které jsou nezbytné pro jeho harmonický rozvoj;

¹ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, 23.12.2003, s. 1).

7. vyzývá Komisi, aby zvažila možnost vypracovat komparativní studii, která by analyzovala stížnosti týkající se osvojování bez souhlasu s přeshraničními aspekty;
8. zdůrazňuje, že předtím, než dítě dají k adopci pro cizince, by příslušné orgány měly vždy nejprve zvážit možnost umístit dítě k jeho rodinným příslušníkům, a to i v případě, že tito rodinní příslušníci žijí v jiné zemi, jestliže má dítě s těmito rodinnými příslušníky vztahy a po provedení individuálního posouzení potřeb dítěte; domnívá se, že obvyklé bydliště rodinných příslušníků, kteří si přejí převzít rodičovskou odpovědnost za dítě, by nemělo být považováno za rozhodující faktor;
9. vyzývá k rovnému zacházení s rodiči, kteří jsou různé státní příslušnosti, během řízení týkajících se rodičovské odpovědnosti a osvojení; vyzývá členské státy, aby zajistily rovná procesní práva rodinných příslušníků zapojených do řízení o osvojení, kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu, a to i prostřednictvím poskytování právní pomoci a včasného informování o slyšeních, práva na tlumočníka a poskytování všech dokumentů týkajících se případu v jejich mateřském jazyce atd.;
10. zdůrazňuje, že je-li dítě, u něž je zvažováno osvojení, státním příslušníkem jiného členského státu, měly by být informovány konzulární úřady tohoto členského státu a rodina dítěte, která v tomto členském státě pobývá, a že by s nimi mělo být předem konzultováno jakékoli rozhodnutí;
11. vyzývá rovněž členské státy, aby věnovaly zvláštní a zvýšenou pozornost nezletilým osobám bez doprovodu, které mají postavení uprchlíka nebo o něj žádají, a zajistily jim ochranu, pomoc a péči, které jsou tyto státy povinny poskytovat v rámci svých mezinárodních závazků, a aby v tomto přechodném období pokud možno umísťovaly dítě do náhradní rodinné péče;
12. zdůrazňuje, že je důležité poskytovat sociálním pracovníkům odpovídající pracovní podmínky, aby mohli řádně posuzovat jednotlivé případy bez jakéhokoli finančního či právního tlaku a plně zohledňovat nejvlastnější zájmy dítěte z krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého hlediska;

Mezinárodní osvojení podle Haagské úmluvy z roku 1993

- bere na vědomí úspěchy a význam uplatňování Haagské úmluvy ze dne 29. května 1993 o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení a vybízí všechny země, aby ji podepsaly, ratifikovaly nebo k ní přistoupily;
14. lituje, že při vydávání osvědčení o osvojení dochází často k problémům; vyzývá tudíž orgány členských států, aby zajistily, že budou vždy dodržovány postupy a záruky stanovené v Haagské úmluvě s cílem zajistit, aby bylo uznávání automatické; vyzývá členské státy, aby nevytvářely zbytečné byrokratické překážky při uznávání osvojení v rámci oblasti působnosti Haagské úmluvy, které by mohly postup prodlužovat a učinit jej nákladnějším;
 15. upozorňuje na skutečnost, že by bylo možné vyvinout ještě větší úsilí s cílem dodržovat a striktně vymáhat ustanovení Haagské úmluvy, neboť některé členské státy v souvislosti s uznáváním osvojení vyžadují dodatečné správní postupy nebo vybírají nepřiměřeně vysoké poplatky, např. pro účely vystavení nebo pozměnění dokladů

osvědčujících osobní stav nebo pro získání občanství, a to navzdory skutečnosti, že je toto jednání v rozporu s ustanoveními úmluvy;

16. vyzývá členské státy, aby dodržovaly postupy týkající se požadavků na poradenství a souhlas, jak je stanoví článek 4 Haagské úmluvy;

Justiční spolupráce v občanských věcech v oblasti osvojení

17. vyzývá členské státy, aby posílily vzájemnou spolupráci v oblasti osvojení, a to v i právních a sociálních aspektech, a vyzývá k případnému prohloubení spolupráce mezi orgány příslušnými pro následná posouzení; v tomto ohledu rovněž vyzývá EU, aby uplatňovala soudržný přístup k právům dětí napříč všemi svými zásadními vnitřními a vnějšími politikami;
18. vyzývá Komisi, aby zavedla účinnou evropskou síť soudců a orgánů specializovaných na osvojování s cílem usnadnit výměnu informací a osvědčených postupů, což je obzvláště užitečné v případech, kdy osvojení zahrnuje zahraniční prvek; domnívá se, že je velmi důležité usnadnit koordinaci a výměnu osvědčených postupů se současnou Evropskou sítí pro justiční vzdělávání, aby se v nejvyšší možné míře zajistila soudržnost s projekty, které již Evropská unie financuje; v tomto ohledu vyzývá Komisi, aby poskytovala financování na specializovanou odbornou přípravu soudců, kteří pracují v oblasti přeshraničního osvojování;
19. je přesvědčen, že odborná příprava soudců činných v oblasti přeshraničního osvojování a příležitosti pro jejich setkávání by mohly napomoci konkrétně vymezit očekávaná a potřebná právní řešení v oblasti uznávání vnitrostátních osvojení; vyzývá tudíž Komisi, aby ve fázi vypracovávání nařízení vyčlenila na uvedenou odbornou přípravu a setkávání financování;
20. vyzývá Komisi, aby na evropském portálu e-justice zveřejnila relevantní právní a procesní informace o právní úpravě a praxi osvojení ve všech členských státech;
21. bere na vědomí činnost Evropské sítě veřejných ochránců práv dětí (ENOC) a domnívá se, že by tato spolupráce měla být dále prohlubována a posilována;
22. zdůrazňuje, že je třeba více spolupracovat, zejména prostřednictvím evropských orgánů, jako je Europol, za účelem předcházení přeshraničním únosům, prodeji a obchodování s dětmi pro účely osvojení; konstatuje, že spolehlivé vnitrostátní systémy registrace narozených dětí by mohly předcházet obchodování s dětmi pro účely osvojení; v tomto ohledu vyzývá k prohloubení koordinace v citlivé oblasti osvojování dětí ze třetích zemí;

Přeshraniční uznávání vnitrostátních rozhodnutí o osvojení

23. tvrdí, že je jednoznačně třeba, aby evropské právní předpisy zavedly automatické přeshraniční uznávání vnitrostátních rozhodnutí o osvojení;
24. žádá Komisi, aby do 31. července 2017 na základě článků 67 a 81 Smlouvy o fungování Evropské unie předložila návrh aktu o přeshraničním uznávání rozhodnutí o osvojení, a to na základě doporučení uvedených v příloze k tomuto návrhu usnesení a v souladu

se stávajícími mezinárodními předpisy v této oblasti;

25. potvrzuje, že doporučení, která jsou uvedena v příloze k tomuto návrhu usnesení, dodržují základní práva a zásady subsidiarity a proporcionality;
26. domnívá se, že požadovaný návrh nemá negativní finanční dopady, neboť konečný cíl automatického uznávání rozhodnutí o osvojení povede ke snížení nákladů;
27. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení a připojená podrobná doporučení Komisi, Radě a parlamentům a vládám členských států.

**PŘÍLOHA K NÁVRHU USNESENÍ:
PODROBNÁ DOPORUČENÍ K NAŘÍZENÍ RADY O PŘESHRANIČNÍM UZNÁVÁNÍ
ROZHODNUTÍ O OSVOJENÍ**

A. ZÁSADY A CÍLE POŽADOVANÉHO NÁVRHU

1. Rostoucí počet občanů EU využívá své právo na volný pohyb a rozhoduje se každý rok, že se přestěhuje do jiného členského státu Unie. Tato situace přináší určitý počet problémů, pokud jde o uznávání a právní řešení osobní a rodinné právní situace mobilních jednotlivců. Evropská unie začala tyto problematické situace řešit například přijetím nařízení o dědictví a zavedením posílené spolupráce v oblasti uznávání některých aspektů majetkových vztahů v manželství a ohledně majetkových dopadů registrovaných partnerství.
2. Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení podepsaná v Haagu dne 29. května 1993 nabyla platnosti ve všech členských státech. Týká se postupu pro přeshraniční osvojení a stanoví automatické uznávání takovýchto osvojení. Tato úmluva však nepokrývá situaci rodiny, v níž k osvojení dítěte došlo výlučně vnitrostátním postupem a která se poté přestěhuje do jiného členského státu. Tato situace může vést ke značným právním problémům, pokud není právní vztah mezi rodičem (či rodiči) a osvojeným dítětem automaticky uznán. Pro tyto účely může být nezbytné realizovat dodatečné správní či soudní postupy a v krajních případech může být dokonce uznání odepřeno.
3. Aby byla ochráněna základní práva a svobody dotčených občanů Unie, je tudíž nezbytné přijmout nařízení, které stanoví automatické přeshraniční uznávání rozhodnutí o osvojení. Vhodný právní základ pro takový návrh představuje čl. 67 odst. 4 SFEU, který se týká vzájemného uznávání soudních a mimosoudních rozhodnutí, a čl. 81 odst. 3 SFEU, který se týká opatření v oblasti rodinného práva. Toto nařízení přijme Rada po konzultaci s Evropským parlamentem.
4. Navrhované nařízení zavádí automatické uznávání rozhodnutí o osvojení učiněná v některém z členských států na základě jiného postupu, než je postup v rámci Haagské úmluvy z roku 1993. Protože mohou mít evropské rodiny vazby na třetí zemi nebo v ní mohly dříve pobývat, nařízení rovněž stanoví, že jakmile určitý členský stát uzná rozhodnutí o osvojení učiněné ve třetím státě na základě svých příslušných vnitrostátních procesních pravidel, toto rozhodnutí o osvojení bude uznáváno ve všech ostatních členských státech.
5. Abychom nicméně zabránili spekulativnímu výběru jurisdikce či uplatnění nevhodných vnitrostátních právních předpisů, toto automatické uznávání podléhá za prvé podmínce, že nesmí být zjevně v rozporu s veřejným pořádkem uznávajícího členského státu, přičemž je zdůrazněno, že takové odepření nikdy nesmí vést k faktické diskriminaci, která je zakázána v článku 21 Listiny základních práv Evropské unie, a, za druhé, podmínce, že byl členský stát, který přijal rozhodnutí o osvojení, k tomuto rozhodnutí příslušný podle článku 4. K tomuto rozhodnutí je příslušný výhradně členský stát obvyklého bydliště jednoho či obou rodičů nebo dítěte samotného. Pokud však bylo rozhodnutí o osvojení učiněno ve třetí zemi, pro prvotní

uznání tohoto osvojení v rámci EU může být rovněž příslušný členský stát, jehož státní příslušnost mají rodiče nebo dítě. Je tomu tak proto, aby se evropským rodinám pobývajícím v zámoří zaručil přístup ke spravedlnosti.

6. Pro rozhodnutí o případných námitkách proti uznání ve specifických případech je třeba zavést zvláštní postupy. Tato ustanovení jsou podobná ustanovením v jiných unijních aktech v oblasti občanskoprávní justice.
7. Mělo by být zavedeno evropské osvědčení o osvojení, aby se urychlilo vyřizování správních dotazů ohledně automatického uznávání. Vzor tohoto osvědčení by měl být přijat v podobě aktu Komise v přenesené pravomoci.
8. Tento návrh se týká pouze individuálních vztahů rodič-dítě. Členskými státy neukládá žádnou povinnost uznávat jakékoli zvláštní právní vztahy mezi rodiči osvojeného dítěte, protože vnitrostátní právní předpisy týkající se párů se navzájem výrazně liší.
9. Návrh také obsahuje obvyklá konečná a přechodná ustanovení, která nalezneme v nástrojích občanskoprávního soudnictví. Automatické uznávání osvojení se uplatňuje výhradně na rozhodnutí o osvojení, která byla přijata po datu použitelnosti nařízení a – rovněž k tomuto datu – na dřívější rozhodnutí o osvojení, pokud je příslušné dítě doposud nezletilé.
10. Tento návrh je v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality, neboť členské státy nemohou samy zavést právní rámec pro přeshraniční uznávání rozhodnutí o osvojení a návrh nepřekračuje rámec toho, co je naprosto nezbytné pro zajištění stability právní situace osvojených dětí. Návrh nemá žádné dopady na rodinné právo členských států.

B. ZNĚNÍ POŽADOVANÉHO NÁVRHU

Nařízení Rady o přeshraničním uznávání rozhodnutí o osvojení

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 67 odst. 4 a čl. 81 odst. 3 této smlouvy,

s ohledem na žádost, kterou Evropský parlament předložil Evropské komisi,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru,

v souladu se zvláštním legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

1. Evropská unie si stanovila za cíl zachovávat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zaručen volný pohyb osob. Pro účely postupného zavedení tohoto prostoru je nezbytné, aby Unie přijala opatření týkající se justiční spolupráce v občanskoprávních věcech, které mají přeshraniční dopady, a to i v oblasti rodinného práva.
2. Podle článků 67 a 81 Smlouvy o fungování Evropské unie mají tato opatření zahrnovat opatření zaměřená na zajištění vzájemného uznávání soudních a mimosoudních rozhodnutí.
3. Za účelem dosažení volného pohybu rodin, které osvojily dítě, je nezbytné a vhodné, aby se pravidla upravující příslušnost a uznávání rozhodnutí o osvojení řídila právním nástrojem Unie, který by byl závazný a přímo použitelný.
4. Toto nařízení by mělo vytvořit jednoznačný a komplexní právní rámec pro přeshraniční uznávání rozhodnutí o osvojení, přinést rodinám odpovídající výsledky v oblasti právní jistoty, předvídatelnosti a flexibility a předejít vzniku situace, kdy by zákonné rozhodnutí o osvojení učiněné v jednom členském státě nebylo uznáno v jiném členském státě.
5. Do oblasti působnosti tohoto nařízení by mělo spadat uznávání rozhodnutí o osvojení učiněných nebo uznaných v některém z členských států. Nemělo by do ní však spadat uznávání mezinárodních osvojení na základě Haagské úmluvy ze dne 29. května 1993 o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, neboť tato úmluva již stanoví automatické uznávání takovýchto osvojení. Toto nařízení by se tedy mělo uplatňovat pouze na uznávání vnitrostátních osvojení a na mezinárodní osvojení, která nejsou prováděna na základě této úmluvy.
6. Mezi osvojením a územím členského státu, který učinil rozhodnutí o osvojení nebo jej uznal, musí existovat určitá vazba. Uznání by tedy mělo podléhat souladu s obvyklými pravidly pro určování příslušnosti.
7. Pravidla pro určování příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by se zakládat na zásadě, že příslušnost obvykle vychází z obvyklého bydliště rodičů, nebo jednoho z rodičů, nebo dítěte. Příslušnost by měla být určována na základě tohoto důvodu, s výjimkou situací zahrnujících třetí země, kdy by mohl být propojujícím prvkem stát občanství.
8. Protože se osvojení obvykle týká nezletilých, není vhodné poskytnout rodičům nebo dítěti žádnou flexibilitu při výběru orgánů, které o osvojení rozhodnou.
9. Vzájemná důvěra při výkonu spravedlnosti v Unii odůvodňuje zásadu, že rozhodnutí vydaná v některém členském státě by měla být uznána ve všech členských státech, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. V důsledku toho by mělo být rozhodnutí o osvojení učiněné v jednom členském státě považováno za opatření vydané

v dožádaném členském státě.

10. Automatické uznání rozhodnutí o osvojení vydaného v určitém členském státě v dožádaném členském státě by nemělo ohrozit dodržování práv obhajoby. Všechny zúčastněné strany by tedy měly mít možnost požádat o odepření uznání rozhodnutí o osvojení, pokud se domnívají, že existuje jeden či více důvodů pro toto odepření.
11. Uznávání vnitrostátních rozhodnutí o osvojení by mělo být automatické za předpokladu, že členský stát, v němž k osvojení došlo, byl k tomuto rozhodnutí příslušný a že toto uznání není zjevně v rozporu s veřejným pořádkem uznávajícího členského státu, který je vykládán v souladu s článkem 21 Listiny základních práv Evropské unie.
12. Tímto nařízením by neměla být dotčena hmotněprávní ustanovení rodinného práva členských států, včetně právní úpravy osvojení. Uznání rozhodnutí o osvojení na základě tohoto nařízení by navíc nemělo znamenat uznání jakéhokoli právního vztahu mezi rodiči, kteří si dítě osvojili, vznikajícího v důsledku tohoto uznání rozhodnutí o osvojení, aniž by tím však bylo předurčeno případné rozhodnutí o uznání rozhodnutí o osvojení.
13. Případné procesněprávní otázky, které toto nařízení neřeší, by měly být řešeny na základě vnitrostátních právních předpisů.
14. Pokud rozhodnutí o osvojení implikuje právní vztah, který není známý v právu dožádaného členského státu, tento právní vztah, včetně jakéhokoli z něj vyplývajícího práva či povinnosti, by se měl v největší možné míře upravit na takový vztah v rámci práva tohoto členského státu, se kterým jsou spojeny rovnocenné účinky a který sleduje obdobné cíle. Každý členský stát určí, kdo a jakým způsobem tuto úpravu provede.
15. Aby bylo usnadněno automatické uznávání, jež stanoví toto nařízení, měl by být vypracován vzor pro předávání rozhodnutí o osvojení: evropské osvědčení o osvojení. Pro tyto účely by pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o Evropské unii týkající se zavedení a aktualizace tohoto vzorového osvědčení měla být svěřena Komisi. Je obzvláště důležité, aby Komise v rámci přípravné činnosti vedla odpovídající konzultace, a to i na odborné úrovni. Při přípravě a vypracovávání aktu v přenesené pravomoci by Komise měla zajistit, aby byly příslušné dokumenty předávány současně, včas a vhodným způsobem Evropskému parlamentu a Radě.
16. Jelikož cíle tohoto nařízení nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států a lze jej lépe dosáhnout na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouvy o EU“). V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné k dosažení tohoto cíle.
17. V souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Spojeného království a Irsku s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného k SEU a ke SFEU, [Spojené království a Irsko oznámily své přání podílet se na přijímání a používání tohoto nařízení] / [a aniž by byl dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se přijímání tohoto nařízení neúčastní Spojené království a Irsko a toto nařízení pro ně není závazné ani

použitelné].

18. V souladu s články 1 a 2 Protokolu (č. 22) o postavení Dánska, připojeného k SEU a ke SFEU, se Dánsko neúčastní přijímání tohoto nařízení, a toto nařízení pro ně proto není závazné ani použitelné.

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Oblast působnosti

1. Toto nařízení se vztahuje na uznávání rozhodnutí o osvojení.
2. Tímto nařízením nejsou dotčeny ani se nevztahuje na:
 - (a) právní předpisy členských států týkající se nároku na osvojení ani jiné otázky rodinného práva;
 - (b) mezinárodní osvojení na základě Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení podepsané v Haagu dne 29. května 1993.
3. Žádné ustanovení tohoto nařízení neukládá členským státům, aby:
 - (a) uznávaly existenci jakéhokoli právního vztahu mezi rodiči osvojeného dítěte v důsledku uznání rozhodnutí o osvojení;
 - (b) vydávaly rozhodnutí o osvojení za podmínek, za nichž to neumožňují příslušné vnitrostátní právní předpisy.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto nařízení se „rozhodnutím o osvojení“ rozumí rozsudek nebo rozhodnutí, kterým se vytváří nebo uznává stálý právní vztah typu rodič-dítě mezi dítětem, které doposud nedosáhlo plnoletosti, a novým rodičem nebo novými rodiči, kteří nejsou biologickými rodiči tohoto dítěte, a to ať už je název tohoto právního vztahu ve vnitrostátním právu jakýkoli.

Článek 3

Automatické uznávání rozhodnutí o osvojení

1. Rozhodnutí o osvojení vydané v kterémkoli z členských států se uznává ve všech ostatních členských státech, aniž by byl vyžadován jakýkoli zvláštní postup, za předpokladu, že členský stát, který rozhodnutí vydal, je pro něj příslušný podle článku 4.

2. Každá zúčastněná strana může v souladu s postupem stanoveným v článku 7 podat návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro odepření uznání, které jsou uvedeny v článku 6.
3. Závísí-li výsledek řízení u soudu některého členského státu na rozhodnutí o odepření uznání, přičemž odepření je uplatňováno jako předběžná otázka, je tento soud příslušný v této věci.

Článek 4

Příslušnost pro rozhodnutí o osvojení

1. Orgány členského státu mohou vydat rozhodnutí o osvojení jedině tehdy, pokud rodič nebo rodiče, kteří si dítě osvojují, nebo dítě samotné mají své obvyklé bydliště v tomto členském státě.
2. Pokud bylo rozhodnutí o osvojení dítěte vydáno orgány třetí země, orgány některého z členských států mohou takové rozhodnutí také vydat nebo rozhodnout o uznání rozhodnutí třetí země v souladu s postupy stanovenými ve vnitrostátních právních předpisech, pokud rodič či rodiče, kteří si dítě osvojili, nebo dítě samotné nemají obvyklé bydliště v tomto členském státě, ale jsou jeho státními příslušníky.

Článek 5

Doklady nezbytné pro uznání

Strana, která se hodlá v některém členském státě dovolávat rozhodnutí o osvojení vydaného v jiném členském státě, předloží:

- a) jedno vyhotovení rozhodnutí o osvojení, které splňuje podmínky nezbytné pro uznání jeho pravosti; a
- b) evropské osvědčení o osvojení vydané na základě článku 11.

Článek 6

Odepření uznání

Na návrh kterékoli zúčastněné strany může být uznání rozhodnutí o osvojení vydaného v některém z členských států odepřeno, avšak pouze tehdy:

- (a) pokud je takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem (*ordre public*) dožádaného členského státu;
- (b) pokud vydávající členský stát nebyl příslušný podle článku 4.

Článek 7

Návrh na odepření uznání

1. Na návrh některé ze zúčastněných stran ve smyslu definovaném vnitrostátními právními předpisy se uznání rozhodnutí o osvojení odepře, pokud se ukáže, že platí některý z důvodů uvedených v článku 6.
2. Návrh na odepření uznání se podává u soudu, který byl daným členským státem oznámen Komisi podle čl. 13 písm. a) jakožto soud, u kterého se má návrh podávat.
3. Postup pro odepření uznání se v rozsahu, v němž se na něj nevztahuje toto nařízení, řídí právem dožádaného členského státu.
4. Navrhovatel předloží soudu vyhotovení rozhodnutí a případně překlad nebo přepis rozhodnutí.
5. Soud může upustit od požadavku na předložení dokumentů uvedených v odstavci 4, má-li je již k dispozici, nebo má-li za to, že je nerozumné požadovat po navrhovateli jejich předložení. Ve druhém uvedeném případě může soud požadovat předložení dokumentů po druhé straně.
6. Strana, která podává návrh na odepření uznání rozhodnutí o osvojení vydaného v jiném členském státě, není povinna mít adresu pro doručování v dožádaném členském státě. Tato strana nemusí mít v dožádaném členském státě ani pověřeného zástupce, ledaže existuje povinnost mít takového zástupce bez ohledu na státní příslušnost nebo bydliště stran.
7. Soud rozhodne o návrhu na odepření uznání neprodleně.

Článek 8

Opravné prostředky proti rozhodnutí o návrhu na odepření uznání

1. Proti rozhodnutí o návrhu na odepření uznání může kterákoli strana podat opravný prostředek.
2. Opravný prostředek se podává u soudu, který byl daným členským státem oznámen Komisi podle čl. 13 písm. b) jakožto soud, u kterého se má takový opravný prostředek podávat.
3. Rozhodnutí o opravném prostředku může být napadeno dalším opravným prostředkem pouze tehdy, pokud byl soud, u něhož má být zahájeno řízení o dalším opravném prostředku, sdělen Komisi dotyčným členským státem podle čl. 13 písm. c).

Článek 9

Opravné prostředky v členském státě, v němž bylo vydáno rozhodnutí o osvojení

Soud, u něhož byla podána návrh na odepření uznání, nebo soud, který projednává opravný prostředek podaný podle čl. 8 odst. 2 nebo 3, může přerušit řízení, jestliže byl proti rozhodnutí o osvojení podán řádný opravný prostředek v členském státě původu nebo jestliže

lhůta pro podání takového opravného prostředku ještě neuplynula. Pokud tato lhůta ještě neuplynula, může soud určit lhůtu, v níž se má opravný prostředek podat.

Článek 10

Vyloučení přezkumu ve věci samé

Rozhodnutí o osvojení nebo rozsudek přijaté v některém členském státě nesmějí být v žádném případě v dožádaném členském státě přezkoumávány ve věci samé.

Článek 11

Evropské osvědčení o osvojení

Orgány členské státy, který vydal rozhodnutí o osvojení, na žádost kterékoli ze zúčastněných stran vydají vícejazyčné evropské osvědčení o osvojení odpovídající vzoru stanovenému podle článku 15.

Článek 12

Úprava rozhodnutí o osvojení

1. Pokud je v rozhodnutí nebo rozsudku obsaženo opatření či příkaz, jež nejsou známy v právu dožádaného členského státu, toto opatření nebo příkaz se v největší možné míře upraví na opatření nebo příkaz známé v právu tohoto členského státu, se kterými jsou spojeny rovnocenné účinky a které sledují obdobný účel a zájem. Tato úprava nevyvolá účinky, které by přesahovaly účinky stanovené v právu členského státu původu.
2. Kterákoli strana může proti úpravě opatření nebo příkazu podat u soudu opravný prostředek.

Článek 13

Informace poskytované členskými státy

1. Zúčastněné členské státy sdělí Komisi do 1. července 2018 své případné vnitrostátní předpisy týkající se:
 - a) soudů, kterým se předkládá návrh na odepření uznání podle čl. 7 odst. 2;
 - b) soudů, u kterých se podává opravný prostředek proti rozhodnutí o návrhu na odepření uznání podle čl. 8 odst. 2; a
 - c) soudů, u kterých se podává jakýkoli další opravný prostředek podle čl. 8 odst. 3.
2. Komise informace uvedené v odstavci 1 a veškeré další relevantní informace o postupech osvojení a uznávání osvojení v členských státech všemi vhodnými prostředky, a zejména prostřednictvím evropského portálu e-justice, zpřístupní

veřejnosti.

Článek 14

Legalizace nebo obdobný formální požadavek

U dokumentů vydaných v členských státech se v rámci tohoto nařízení nevyžaduje legalizace ani jiný obdobný formální požadavek.

Článek 15

Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci

Komise se zmocňuje k přijímání aktů v přenesené pravomoci v souladu s článkem 16, pokud jde o vypracování a změny vzoru vícejazyčného evropského osvědčení o osvojení podle článku 11.

Článek 16

Postup pro přijímání aktů v přenesené pravomoci

1. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci je svěřena Komisi za podmínek stanovených v tomto článku.
2. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedená v článku 15 je svěřena Komisi na dobu neurčitou počínaje 1. červencem 2018.
3. Evropský parlament nebo Rada mohou přenesení pravomoci uvedené v článku 15 kdykoli zrušit. Rozhodnutím o zrušení se ukončuje přenesení pravomoci v něm blíže určené. Rozhodnutí nabývá účinku prvním dnem po zveřejnění v Úředním věstníku Evropské unie nebo k pozdějšímu dni, který je v něm upřesněn. Nedočká se platnosti již platných aktů v přenesené pravomoci.
4. Přijetí aktu v přenesené pravomoci Komise neprodleně oznámí současně Evropskému parlamentu a Radě.
5. Akt v přenesené pravomoci přijatý podle článku 15 vstoupí v platnost, pouze pokud proti němu Evropský parlament nebo Rada nevysloví námitky ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy jim byl tento akt oznámen, nebo pokud Evropský parlament i Rada před uplynutím této lhůty informují Komisi o tom, že námitky nevysloví. Z podnětu Evropského parlamentu nebo Rady se tato lhůta prodlouží o dva měsíce.

Článek 17

Přechodná ustanovení

Toto nařízení se použije pouze na rozhodnutí o osvojení vydaná dne 1. ledna 2019 nebo později.

Rozhodnutí o osvojení vydaná před 1. lednem 2019 jsou nicméně rovněž uznávána k tomuto datu, pokud dotčené dítě k tomuto datu nedosáhlo plnoletosti.

Článek 18

Vztah ke stávajícím mezinárodním úmluvám

1. Toto nařízení se nepoužije na rozhodnutí o osvojení vydaná na základě Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení podepsané v Haagu dne 29. května 1993.
2. Aniž jsou dotčeny povinnosti členských států podle článku 351 Smlouvy o fungování Evropské unie, toto nařízení nemá vliv na uplatňování mezinárodních úmluv, jejichž stranou je jeden nebo více členských států v době vstupu tohoto nařízení v platnost a které stanoví pravidla týkající se uznávání osvojení.
3. Toto nařízení se však použije mezi členskými státy přednostně ve vztahu k úmluvám uzavřeným výlučně mezi dvěma a více členskými státy v rozsahu, ve kterém se týkají oblastí upravených tímto nařízením.

Článek 19

Přezkum

1. Do 31. prosince 2024 a poté každých pět let předloží Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování tohoto nařízení. Ke zprávě se případně připojí návrhy na úpravu tohoto nařízení.
2. Členské státy sdělí za tímto účelem Komisi příslušné údaje týkající se uplatňování tohoto nařízení jejich soudy.

Článek 20

Vstup v platnost a použitelnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se ode dne 1. ledna 2019, kromě článků 13, 15 a 16, které se použijí ode dne 1. července 2018.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

V Bruselu dne [datum].

Za Radu
předseda

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Váš zpravodaj předkládá tuto zprávu v době, kdy byl Evropský parlament upozorněn na určitý počet otázek spojených s osvojením v přeshraničních situacích. Tyto otázky si vyžadují různé odpovědi, což je důvod, proč váš zpravodaj navrhuje nelegislativní řešení některých z nich, avšak současně navrhuje přijetí nařízení, které by se zabývalo specifickým problémem přeshraničního uznávání domácích rozhodnutí o osvojení.

I. Společné minimální standardy pro osvojení

Váš zpravodaj je přesvědčen, že část kontroverzních otázek ohledně osvojení by mohla být vhodně vyřešena díky vypracování společných minimálních standardů pro osvojení. Tyto standardy by nicméně neměly být přijaty v podobě právního předpisu, ale měly by být spíše pojaty jako obecné pokyny s osvědčenými postupy, které jsou obzvláště relevantní pro případy osvojení s mezinárodním prvkem. Je především nutné, aby všichni aktéři uznali, že jakékoli rozhodnutí o osvojení je vydáváno výhradně v zájmu dítěte a musí být vždy vykládáno na základě meritů konkrétní věci. Některé z problémů mezi členskými státy by mohly být vyřešeny, pokud by byly příslušné konzulární orgány informovány o veškerých rozhodnutích o osvojení týkajících se dítěte, které je státním příslušníkem jiného členského státu.

II. Mezinárodní osvojení podle Haagské úmluvy z roku 1993

Váš zpravodaj s uspokojením konstatuje pozitivní fungování Haagské úmluvy z roku 1993 ve věci spolupráce při mezinárodním osvojení. Tato úmluva stanoví automatické uznávání veškerých rozhodnutí o osvojení vydaných v souladu s postupem, který zavádí, a to ve všech signatářských státech (což zahrnuje všechny členské státy Evropské unie). Ačkoli je však tento právní rámec uspokojivý, je třeba poznamenat, že procesní ustanovení úmluvy nejsou vždy dodržována, např. pokud se jedná o požadavky na poradenství a souhlas týkající se biologických rodičů dítěte. Požadavek na automatické uznávání není vždy splněn, protože dochází často k problémům s přepisem dokladů osvědčujících osobní stav na základě osvědčení vydaných podle úmluvy.

III. Justiční spolupráce v občanských věcech v oblasti osvojení

Váš zpravodaj se rovněž domnívá, že je třeba vyvinout více úsilí při rozvoji justiční spolupráce v občanských věcech v oblasti osvojení. Přeshraničnímu uznávání rozhodnutí o osvojení, ať už mezi zeměmi nebo domácím, by prospělo, kdyby byla posílena vzájemná důvěra mezi justičními a správními orgány, čehož lze nejlépe dosáhnout rozvojem příležitostí k odborné přípravě. Komise by mohla také podporovat lepší spolupráci a snadnější přístup ke spravedlnosti zveřejňováním relevantních informací o osvojování na evropském portálu e-justice.

IV. Přeshraniční uznávání vnitrostátních rozhodnutí o osvojení

Na základě konzultací a výzkumu, které vedly k vydání této zprávy, dospěl váš zpravodaj k závěru, že pro účely snadnějšího přeshraničního uznávání vnitrostátních rozhodnutí o osvojení je nezbytné přijmout legislativní akt na evropské úrovni. V současnosti neexistuje

žádný závazný mezinárodní nebo evropský rámec pro uznávání rozhodnutí o osvojení vydaných na základě vnitrostátního postupu, na rozdíl od takových rozhodnutí na základě Haagské úmluvy z roku 1993. Mnoho členských států sice disponuje ve svých právních předpisech ustanoveními upravujícími takovato zahraniční osvojení, nikoli však všechny. Tato situace je v rozporu s rostoucí hospodářskou a sociální integrací v Evropské unii, která vedla k rostoucí mobilitě rodin napříč Evropou. Členem některých z těchto rodin jsou i osvojené děti. V mnoha případech přestěhování takové rodiny do jiného členského státu nevede k právním problémům. V některých případech k tomu však dochází, protože vztah rodič-dítě nemusí být vždy uznán bez dodatečného správního nebo soudního řízení. Tato situace je v rozporu s právem osvojeného dítěte na stabilní právní situaci. Právo evropských občanů na rodinný život a na volný pohyb si vyžaduje jednoznačný právní rámec, který stanoví automatické a vzájemné uznávání vnitrostátních rozhodnutí o osvojení napříč Evropou. Jediný důvod pro odepření uznání takového rozhodnutí o osvojení vzniká tehdy, pokud nebyla dodržena pravidla pro určování příslušnosti nebo je dané osvojení v rozporu s veřejným pořádkem členského státu. Pro podrobné souvislosti tohoto legislativního návrhu odkazujeme čtenáře na přílohu k výše uvedenému usnesení.

21.4.2016

STANOVISKO PETIČNÍHO VÝBORU

pro Výbor pro právní záležitosti

k přeshraničním aspektům osvojení
(2015/2086(INL))

Navrhovatel: Notis Marias

NÁVRHY

Petiční výbor vyzývá Výbor pro právní záležitosti jako věcně příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. domnívá se, že nejvlastnější zájem nezletilého dítěte je nanejvýš důležitý a současně by měl být tím nejdůležitějším kritériem při jakémkoli rozhodování o jeho osvojení; vyzývá členské státy, aby zajistily provádění práva dětí svobodně vyjádřit svůj názor a aby jejich názory byly zohledňovány v souladu s jejich věkem a zralostí, jak je zakotveno v článku 245 Listiny základních práv;
2. poukazuje na to, že v Unii neexistuje žádný nástroj, který by upravoval automatické vzájemné uznávání vnitrostátních rozhodnutí o osvojení vydaných v rámci členských států, což znemožňuje volný pohyb rodin; trvá na tom, že za účelem ochrany práv rodičů a dětí je naprosto nezbytné zajistit právní jistotu a řádné dodržování zásad vzájemného uznávání a vzájemnou důvěru v oblasti přeshraničního uznávání vnitrostátních osvojení, přičemž je zapotřebí dodržovat a současně podporovat ustanovení práva Unie, pokud jde o občanství a Listinu základních práv; domnívá se, že by členské státy měly zajistit, aby výkon volného pohybu a pobytu osob neohrozil právo na rodinný život;
3. konstatuje, že k zajištění ochrany nejvlastnějšího zájmu dítěte je v této oblasti zapotřebí posílená spolupráce mezi evropskými soudci;
4. vyzývá členské státy, aby zamezily přílišné byrokracii při postupu uznávání mezinárodního osvojení, které již bylo uznáno v jiném členském státě, aby bylo zaručeno řádné provádění Haagské úmluvy z roku 1993; vyzývá členské státy, aby vybízely země, které nepodepsaly Haagskou úmluvu z roku 1993, aby se k ní připojily, což by zajistilo, aby všechny děti a ostatní zúčastněné strany měly prospěch ze svých příslušných práv a minimálních procesních norem a lhůt, které tato práva zaručují,

a pomohlo by vyhnout se paralelnímu systému s menšími zárukami;

5. vyzývá členské státy, aby příslušně zajistily úplné a účinné provádění článku 15 o postoupení věci soudu, u něhož jsou pro dané řízení vhodnější podmínky, a článku 55, pokud jde o zásady spolupráce ve věcech týkajících se rodičovské zodpovědnosti, nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti s cílem lépe chránit zájem dítěte a zlepšit koordinaci a spolupráci mezi členskými státy;
6. je přesvědčen o tom, že by měly být vypracovány společné minimální normy pro účely definice „obvyklého bydliště“ a „nejvlastnějšího zájmu dítěte“;
7. vyzývá členské státy, aby sestavovaly pravidelné statistiky o případech dětí, které jsou státními příslušníky jiného členského státu a byly svěřeny do rodinné péče nebo osvojeny;
8. vyzývá členské státy, aby podporovaly specifické školení sociálních pracovníků, soudců, právníků a dalších příslušných úředníků veřejné správy, kteří se zabývají nadnárodními postupy osvojování dětí, tak aby zajistily, aby měli nezbytné znalosti a dovednosti, pokud jde o ochranu práv dítěte na úrovni Unie i jednotlivých států;
9. vyzývá členské státy, aby při soudním řízení, které se týká osvojení bez souhlasu a s přeshraničními aspekty, systematicky prováděly ustanovení Vídeňské úmluvy o konzulárních vztazích z roku 1963 a aby se ujistily o tom, že orgány v zemích původu dotčených rodičů byly řádně a neprodleně informovány od samotného zahájení řízení a v průběhu celého postupu a aby byly informovány o slyšení dítěte a měly řádný přístup k danému řízení a příslušným spisům; zdůrazňuje, že je důležité zajistit poskytnutí odpovídajícího tlumočení a právní pomoci vždy, kdy to bude nezbytné;
10. uznává, že ačkoli je účelem osvojení bez souhlasu především ochrana dětí před zneužíváním nebo vážným zanedbáváním, tato opatření mají pro biologické rodiče a osvojené děti vážné důsledky; zdůrazňuje, že tento způsob osvojení, u něhož je v každém případě zaručen nejvlastnější zájem dítěte, věc je posouzena individuálně a je zohledněno právo dítěte být slyšeno, musí být přijímán pouze v krajním případě a omezen na obzvláště výjimečné a náležitě podložené případy, jestliže byla vyčerpána veškerá příslušná opatření na podporu biologické rodiny; naléhavě žádá členské státy, aby prosazovaly nebo podporovaly a zlepšovaly opatření zaměřená na podporu;
11. upozorňuje Evropskou komisi, Radu a členské státy na nežádoucí následky osvojení bez souhlasu pro biologické rodiče a osvojené děti způsobované přísnými postupy, které jsou uplatňovány v některých členských státech; vyzývá Evropskou komisi, aby navrhla vhodná opatření, jak tyto postupy řešit v plánované reformě nařízení č. 2201/2003; upozorňuje je rovněž na nežádoucí následky dlouhodobého svěřeni dítěte do pěstounské péče, k němuž došlo bez souhlasu, které je v rozporu se zásadou uplatňovanou alespoň v některých členských státech, která stanoví, že pěstounská péče by měla být jen dočasným řešením;
12. vyzývá členské státy, aby se v případě osvojení dítěte, které přišlo o oba rodiče a v případě osvojení bez souhlasu biologických rodičů, a aniž by bylo dotčeno právo přednosti v případě osvojení nevlastního dítěte, dohodly na minimální délce řízení

ve věci přeshraničního osvojení a zaručily, aby příbuzní obou biologických rodičů byli považováni za osoby vykonávající trvalou osobní péči o dítě, dokud nebude ve věci péče o dítě přijato definitivní rozhodnutí; upozorňuje v této souvislosti na mezinárodní normy a připomíná článek 8 a 20 úmluvy OSN o právech dítěte;

13. podotýká, na základě skutečnosti, že je důležité zachovávat vícejazyčnost a kulturní rozmanitost, že děti osvojené nebo svěřené do péče musí mít dostatečnou vazbu se svojí původní kulturou a nesmí ztratit svůj mateřský jazyk, a zejména pak, že právo na návštěvy ze strany biologických rodičů musí být uskutečňováno s odpovídající četností a v jejich vlastním jazyce, pokud ovšem nemá takový kontakt škodlivý vliv na nejvlastnější zájem dítěte, jako například v případech předchozího násilí či zneužívání;
14. vyzývá orgány členských států, které jsou zapojené do adopčního řízení, aby vynaložily veškeré úsilí k tomu, aby se zabránilo oddělení sourozenců; připomíná v této souvislosti článek 8 Úmluvy OSN o právech dítěte, který zdůrazňuje povinnost vlád respektovat a chránit totožnost dítěte, včetně jeho rodinných vztahů;
15. v případech, kdy je dítě, které přišlo o oba rodiče, prohlášeno za způsobilé k osvojení nebo v případech nuceného osvojení bez souhlasu biologických rodičů, a aniž by bylo dotčeno právo na osvojení nevlastního dítěte, musí být skutečnost, zda mohou být vzdálenější příbuzní vhodnými pěstouny, posouzena sociálními pracovníky v obou dotčených členských státech;
16. vyzývá k tomu, aby v průběhu řízení ve věcech rodičovské zodpovědnosti a osvojení byl k rodičům s různou státní příslušností uplatňován rovný přístup;
17. vyzývá členské státy, aby zajistily soulad se všemi procesními právy příbuzných, kteří jsou řízením dotčeni a kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu, aby rovněž zajistily, že poskytování právní pomoci, náležitých a včasných informací o slyšeních, služby tlumočnicka a všechno, co se týká příslušného spisu, bylo v jejich rodném jazyce atd.;
18. v případě, kdy sociální pracovníci jednoho členského státu uskutečňují misi za účelem zjištění skutečností o případu osvojení v jiném členském státě, žádá, aby vysílající stát informoval všechny příslušné orgány země, v níž je mise vykonávána;
19. zdůrazňuje, že politiky úsporných opatření a škrty ve výdajích, které byly některé členské státy nuceny ze strany Komise provést, vážně ohrožují kvalitu a dostupnost sociálních služeb; zdůrazňuje, že je důležité poskytovat sociálním pracovníkům odpovídající pracovní podmínky, aby mohli řádně posuzovat jednotlivé případy bez jakéhokoli finančního či právního tlaku a plně zohledňovat nejvlastnější zájem dítěte z krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého hlediska;
20. zdůrazňuje, že je nezbytné zlepšit podporu struktur pro rodiny; vyzývá proto Komisi a členské státy, aby spolufinancovaly a podporovaly zřízení sítí nevládních organizací poskytujících pomoc občanům Unie, kteří žijí se svými rodinami v jiném členském státě, a požadovaly dodatečnou pomoc v rámci jejich spolupráce s úřady sociální péče a místními orgány;
21. vyzývá členské státy, aby obětem domácího násilí, užívání alkoholu či drog, jimž byly

odebrány děti, poskytly reálnou šanci se vzchopit dříve, než soud přijme konečné rozhodnutí o osvojení jejich dítěte;

22. naléhavě žádá členské státy, aby zohledňovaly stížnosti na násilí v rodinách jako klíčové kritérium pro osvojení, zejména násilí založené na pohlaví nebo sexuální násilí páchané na dětech jednáním nebo opomíjením ze strany biologických rodičů;
23. naléhavě žádá Komisi, aby v případě žalob týkajících se osvojení bez souhlasu, které mají přeshraniční aspekty, provedla komparativní studii s cílem analyzovat, zda v členských státech, které mají silnou infrastrukturu a náležitě regulovaný systém pěstounské péče a současně další programy předadopční péče, je takových žalob méně;
24. vyzývá Evropskou komisi, aby poskytla jasnou a snadno přístupnou příručku s praktickými informacemi pro občany o institucionálních ujednáních o ochraně dětí, zejména pokud jde o osvojení bez souhlasu rodičů a o rodičovská práva v různých členských státech;
25. vyzývá členské státy, aby si vyměňovaly informace a vedly mezi občany osvětové kampaně o kulturních tradicích a pravidlech týkajících se výchovy dětí, jež jsou uplatňovány v jiných členských státech, aby měly informace o postupech, které by vedly k odebrání jejich rodičovských práv a poskytnutí jejich dětí k osvojení;

**VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM
O STANOVISKO**

Datum přijetí	19.4.2016
Výsledek konečného hlasování	+: 21 -: 0 0: 8
Členové přítomní při konečném hlasování	Marina Albiol Guzmán, Margrete Auken, Alberto Cirio, Pál Csáky, Rosa Estaràs Ferragut, Eleonora Evi, Peter Jahr, Rikke Karlsson, Jude Kirton-Darling, Notis Marias, Edouard Martin, Roberta Metsola, Marlene Mizzi, Julia Pitera, Gabriele Preuß, Eleni Theocharous, Jarosław Wałęsa, Cecilia Wikström, Tatjana Ždanoka
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Enrique Calvet Chambon, Kostadinka Kuneva, Julia Reda, Sven Schulze, Ángela Vallina
Náhradníci (čl. 200 odst. 2) přítomní při konečném hlasování	José Blanco López, Martina Dlabajová, Elena Gentile, Zbigniew Kuźmiuk

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

Datum přijetí	29.11.2016
Výsledek konečného hlasování	+: 21 -: 2 0: 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Kostas Chrysogonos, Therese Comodini Cachia, Mady Delvaux, Rosa Estaràs Ferragut, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Mary Honeyball, Dietmar Köster, António Marinho e Pinto, Emil Radev, Julia Reda, Evelyn Regner, Pavel Svoboda, Axel Voss, Tadeusz Zwiefka
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Daniel Buda, Angel Dzhambazki, Angelika Niebler, Virginie Rozière, Kosma Złotowski
Náhradníci (čl. 200 odst. 2) přítomní při konečném hlasování	Mylène Troszczynski